

MISTER MUS
PRESENTEERT:

Bouw een woning Lekker klussen!

Vogelbescherming Nederland organiseert de Tuinvogeltelling voor Scholen. Leer de vogels rondom je school kennen, tel hoeveel er zijn en doe mee aan belangrijk onderzoek naar vogels! Dit werkblad is onderdeel van een reeks werkbladen over vogels rondom school. Kijk op www.tuinvogeltelling.nl/scholen voor alle werkbladen en informatie over de Tuinvogeltelling voor Scholen.

40&45
kerndoel

De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren te onderscheiden en te benoemen en leren hoe ze functioneren in hun omgeving. De leerlingen leren oplossingen voor technische problemen te ontwerpen, deze uit te voeren en te evalueren.

voor de leerkracht

Instructie

Mussen en mezen zijn vogels die je vaak in steden en dorpen ziet.

Mussen maken hun nest graag onder dakpannen en mezen broeden het liefst in boomholten. Het is voor deze vogels moeilijk om een goede nestplaats te vinden, omdat er minder oude bomen zijn en omdat mensen hun huizen steeds beter dicht maken tegen tocht en regen. Maar jij kunt de vogels helpen! Maak samen met jouw klas een of meerdere nestkasten en hang deze op een geschikte plek op school of rond het schoolplein.

TIP:

Een ongeluk zit in een klein hoekje. Ga altijd verstandig om met gereedschap en houd voor de zekerheid de verbanddoos bij de hand.

Opwarmopdracht

Soorten nesten

Er zijn verschillende soorten vogels in Nederland. Laat de leerlingen bedenken wat voor nesten er allemaal bestaan. Denk aan pimpelmeesjes die in een boom of nestkast zitten, de meerkoetjes op of langs het water, spechten die hun eigen huis uit een boom hakken of buizerds die hun nesten hoog in een dikke boom maken.

Doel:

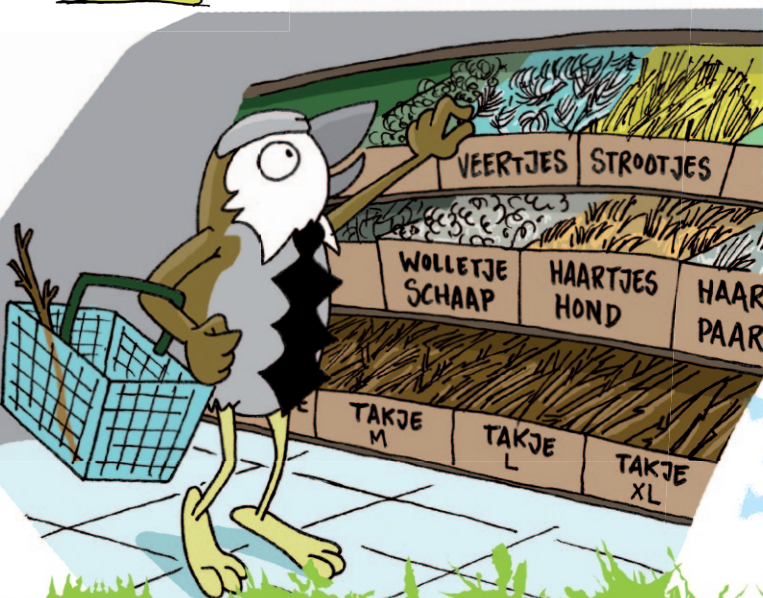
Kinderen leren omgaan met gereedschap en leren welke eisen een vogel stelt aan zijn nestgelegenheid. Ook in te zetten als techniekles.

Tijd: 2 lesuren, mits voorgezaagd. Anders een middagdeel.

Vorbereiding & benodigheden:

- Per vogelhuisje 1 houten plank van 140 cm bij 15 cm breed en 1,5 cm dik;
- Spijkers van ongeveer 3 cm;
- Een oude binnenband;
- Een vijl;
- Elastisch draad;
- Kleinere spijkers voor het dak;
- Een boor;
- Liniaal;
- Een hamer;
- Optioneel: een kompas.

Je kunt ook gebruik maken van doorgezaagde planken. Misschien wil een ouder helpen met het voorzagen van de materialen, of is een plaatselijke doe-het-zelf winkel behulpzaam. In dat geval kun je de stappen 1 en 2 van opdracht 1 overslaan. Maak duo's. Bekijk en bespreek samen met de leerlingen eerst de bouwtekening en laat de leerlingen voordat ze aan de slag gaan eerst de aanwijzingen goed doorlezen.

Aanvullende acties

Schoonmaken

Maak de nestkast in september of oktober schoon. Dit voorkomt dat er ongedierte in het nest komt, zoals mijten. Haal al het nestmateriaal uit de kast. Daarna maak je de kast schoon met heet water en een oude afwasborstel. In het voorjaar kan een nieuw vogelechtpaar dan weer in een schoon huis trekken.

Observaties

Het is ontzettend leuk als een mezen-echtpaar in de kasten van de leerlingen een gezin komen stichten. Je kunt bijhouden wat ze aan nest materiaal meenemen en wanneer er jongen zijn wat ze voor lekkere hapjes zij de jongen brengen.

winterkoning

Evaluatie

De leerlingen weten hoe ze een vogelhuisje maken en waar ze op moeten letten wanneer ze aan het timmeren zijn. Ze weten waar ze de nestkastjes moeten ophangen. Ze weten waarom de bouwwerken op die plek moeten hangen. Dit kan je evalueren door te vragen hoe ze de opdrachten hebben ervaren of ze bepaalde dingen de volgende keer anders doen.

Wist je dat...

- ... zwaluwen elk jaar het liefst op dezelfde plek willen broeden?
- ... het winterkoning mannetje het voorbereidende werk voor een nest doet? Hij maakt eerst meerdere bolvormige nesten van bladeren, droog gras en mos. Daarna kiest het vrouwtje een nest uit en werkt de binnenkant af met veertjes.

TIP:

Kijk op www.vogelbescherming.nl/tuinvogels voor nog meer praktische informatie over nestkasten en je (school) tuin vogelvriendelijk inrichten.

Opdracht 1

Nestkast timmeren.

Je gaat samen een nestkast maken. Volg de instructies hieronder. Het is niet zo moeilijk!

- Zaag de onderdelen op maat: 1 achterwand, 1 voorkant, 2 zijwanden, 1 bodem en 1 dak;
- Boor het vlieggat in de voorkant. Met een ronde vijl mooi glad maken;
- Spijker de zijwanden aan de achterwand. Even voorboren voorkomt splijten van het hout;
- Timmer met spijkers de voorkant aan de twee zijwanden;
- Spijker de bodem tussen de wanden;
- Bevestig het dak.

De lengte, hoogte en breedte van de kast hoeven niet heel precies te kloppen. De grootte van het vlieggat is wel belangrijk. Een koolmees kan precies door een gat zo groot als een 2 Euro-munt. Vogels die groter zijn dan de koolmees kunnen dus niet in de kast komen. Zo zitten de jonge mezen én hun ouders veilig!

Voor pimpelmees, koolmees, huismus en ringmus kun je één kast bouwen met dezelfde afmetingen. Alleen de grootte van het vlieggat moet je aanpassen.

Pimpelmees:	2,8 centimeter
Koolmees:	3,2 centimeter
Huismus:	3,5 centimeter
Ringmus:	4,0 centimeter

Voor andere nestkasten zie bladzijde 5.

ringmus

Opdracht 2

Nestkasten ophangen op het schoolplein of in de buurt van de school.

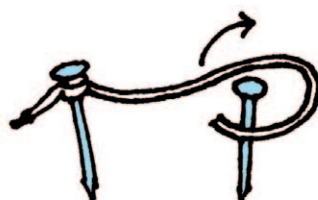
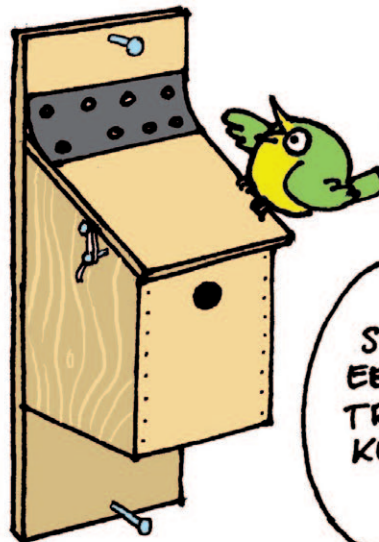
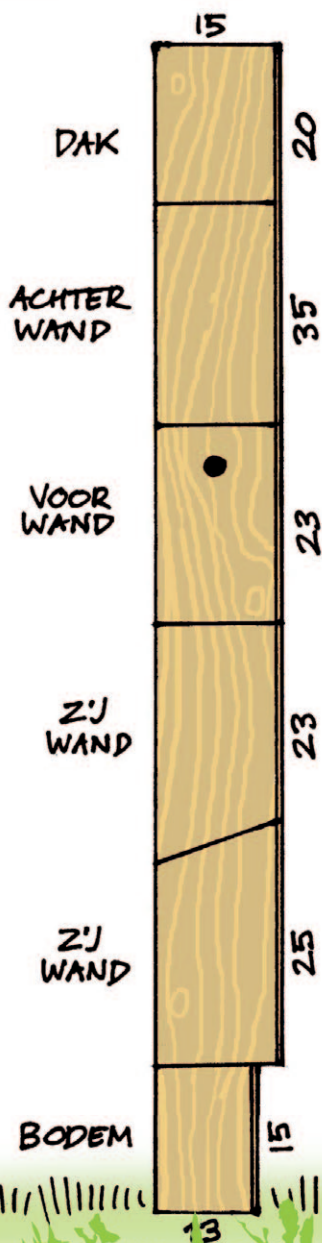
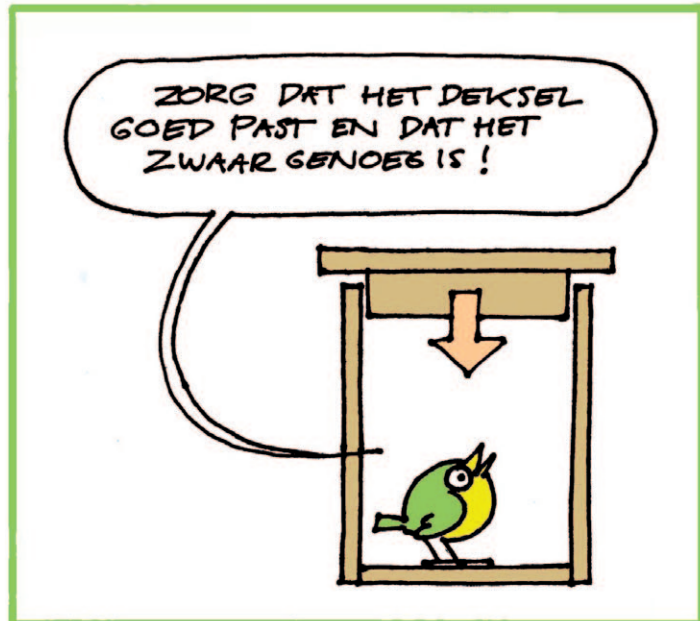
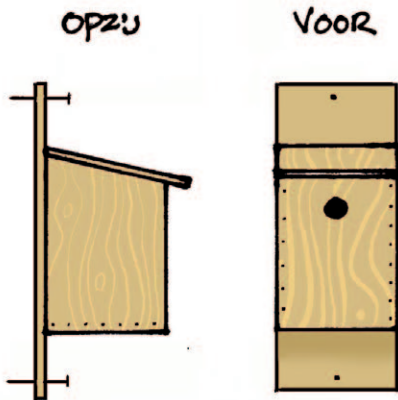
Als de kasten klaar zijn, kun je ze ophangen op het schoolplein. Niet elke plek is geschikt. Waar moet je op letten?

- Het beste kunnen ze al in de winter worden opgehangen, omdat veel vogels vroeg in het seizoen op zoek gaan naar een geschikte broedplek.
- Zorg ervoor dat de vliegopening gericht is op het noordoosten, anders wordt het kastje misschien te warm in de middagzon.
- Om te voorkomen dat katten erbij kunnen is het belangrijk dat de kastjes niet te laag hangen. Hang de kasten op een hoogte van minimaal 2 meter. Nog hoger is beter.
- Hang ze ook niet te dicht bij elkaar. Tussen nestkastjes van koolmezen moet een minimale afstand van 10 m zitten, omdat koolmezen een eigen territorium nodig hebben.
- Sommige vogels zoals mussen vinden het heel gezellig om dicht bij elkaar te wonen. Rond de school kun je dan ook veel mussenkasten dicht bij elkaar ophangen en een echt mussendorp of een mussenflat bouwen.
- Zorg er ook voor dat er in de buurt van de nestkast schuilplaatsen zijn, zoals struiken en bomen.
- Overleggen eerst met de juf of meester waar de kast het beste kan hangen.

Bouwtekening nestkast

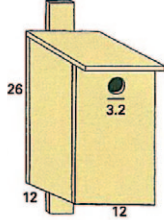
Wil je een andere nestkast dan een mezen- of mussenkast? Hieronder zie je verschillende kasten voor andere soorten vogels.

bouwtekening nestkast

Bonte vliegenvanger

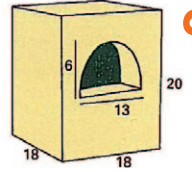
Ophanghoogte: minimaal 2 meter. Deze vliegenvanger arriveert laat in de lente.

Zwarte roodstaart

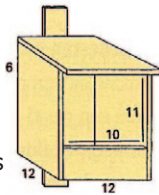
Ophanghoogte: boven 2 meter. De zwarte roodstaart vindt zijn nestgelegenheid in gebouwen, ruïnes en steenhopen. Er zijn ook stenen nestkasten in de handel die ingemetseld kunnen worden.

Grauwe vliegenvanger

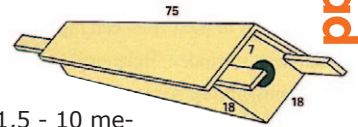
Rechthoekig vlieggat. Ophanghoogte: hoger dan 2 meter. In de vrije natuur redt de grauwe vliegenvanger zich goed, maar op een erf is een kast zeer welkom.

Steenuil

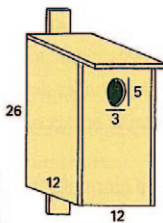
De nestkast is een langgerekte vierkante pijp. Ophanghoogte: 1,5 - 10 meter. Vóór in de pijp een tussenschot met vlieggat (7 cm) aanbrengen. De uil zit graag in het donker. Horizontaal bevestigen aan een schuur, hoogstamfruitboom of knotwilg.

Gekraagde roodstaart

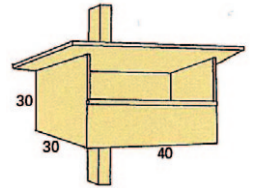
Vlieggat ovaal. Ophanghoogte 2-3 meter. De roodstaart broedt in allerlei holtes, maar ook graag in een nestkast.

Torenvalk

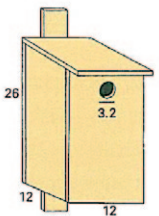
Rechthoekig vlieggat. Ophanghoogte: minimaal 4 meter met vrij uitzicht voor de valk. De bodem bedekken met wat stro.

Koolmees

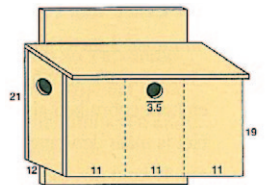
Ophanghoogte 2-3 meter. Twee koolmeeskasten minimaal 10 meter uit elkaar hangen.

Huismus

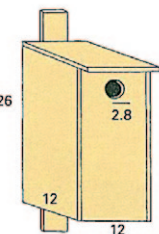
Ophanghoogte: meer dan 2 meter. Hang de nestkast bij voorkeur tegen een gebouw.

Pimpelmees

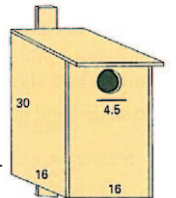
Ophanghoogte 2-3 meter. Afstand minimaal 3 meter van koolmeeskast.

Spreeuw

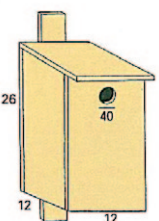
Ophanghoogte: 2 - 5 meter. Traditioneel broeden spreeuwen onder de dakpannen, maar bij nieuwbouwhuizen lukt dat meestal niet. Er zijn ook ouderwetse spreeuwenpotten in de handel van aardewerk, die men tegen de gevel kan hangen.

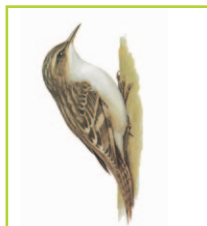
Ringmus

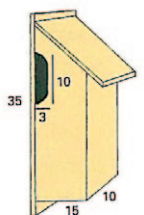
Ophanghoogte 2-3 meter. Hang meerdere kasten bij elkaar. Mussen houden van gezelligheid.

Boomkruiper

Ophanghoogte: 1,5 - 3 meter. De boomkruiper heeft het liefst een ongeverfde, verweerde kast die zonder ophanglat pal tegen een boomstam zit bevestigd. Wordt ook gebruikt als winterslaapplaats.

Mister
MUS

UW NESTKASTSPECIALIST

